

Серіальний скандал

Згідно з аналізом державних закупівель на виробництво серіалів у 2023 році на непрозорих конкурсах під свої фірми, держава виділила 448 млн гривень. Громадяни України постали перед цим фактом 19 червня, причому вони могли б і не дізнатися, якби не існувало сайту Prozorro. Поділили кошти персонально міністр культури та інформаційної політики О. Ткаченко і режисер серіалу «Слуга народу» Олексій Кириченко, обравши 53-х переможців серед 129 учасників (яким пощастило дізнатися про цей «конкурс»). Факт викликав бурхливу реакцію й обурення в соцмережах.

По-перше, марнотратством урядовців. Юрій Бутусов: «400 мільйонів гривень – це двадцять п'ять тисяч FPV-дронів-камікадзе, двадцять п'ять тисяч точних ударів по російських окупантах, сотні врятованих життів українських воїнів. Їм під час війни потрібна зброя та забезпечення, а не новорічні серіали, які будуть якось на колінці ліпити...»¹.

По-друге, тим, що конкурс проходив «між своїми», без оголошення. На цей факт звернув увагу, зокрема, народний депутат Микола Княжицький: «Ми у 2016 році зробили закон про підтримку кінематографії. Незалежна фахова комісія розподіляла кошти на кіно і серіали через прозорі пітчінги й конкурси. Так і відродилося кіно. Зараз усе коту під хвіст. Ніяких пітчінгів. Державний канал (у демократичних державах немає державних каналів, але ця влада за путінським зразком їх створила) за державний коштом купує без пітчінгів фільми та серіали. Спочатку монополізували телебачення через "марафон", тоді почали експериментувати з фірмами типу Поворознюка та Арестовича, тепер будують їм політичну кар'єру. Очевидно, це неприпустимо»².

По-третє, почалася спекуляція на темі війни, бо міністр культури пояснює, що кошти підуть на нібито інформаційну боротьбу з російським агресором. Насправді ж, виявляється, що такий проєкт, як серіал «Смт Інгuleць» – це копіювання російських недолугих зразків. Про це свідчить розміщений на сайті Prozorro його опис: «Жанр: драмеді. Логлайн проєкту: Два талановитих айтішники Максим та Данило втікають з фронтового Харкова і, по дорозі на Львів, опиняються на Кіровоградщині в смт Інгuleць, де всім керує фермер Олексій Паровоз по кличці "Батя". Програмістів записують до місцевої самооборони та призначають чергувати на місцевий блокпост і час від часу працювати на фермі». Ті, хто стежить за серіальною російською продукцією, впізнали копіювання тамтешнього серіалу «Жуки». Не важко зрозуміти, який «високий патріотизм» почерпне глядач з обіцяних персонажів-ухлянтів.

По-четверте, виділені кошти необхідно використати до 31 грудня 2023 року. На початок липня було підписано 17 угод на суму 150 млн грн. Якщо за півроку виробник планує зняти 24 серії, то можна уявити, якої якості буде ця продукція!

¹ Бутусов Юрій. 20 липня 2023. <https://espresso.tv/nam-potribnazbroya-ne-novorichni-komediyi>

² Княжицький Микола. Кіно про Паровоза – символ загрозливої деградації. 20 липня 2023. <https://espresso.tv/kino-pro-parovoza-simvol-zagrozlivoi-degradatsii>

Журналісти «Української правди» детальніше дізналися про «переможців», які скористаються бюджетними коштами, про що можна прочитати у статті за посиланням³. Своє слово з цього приводу висловив і кінорежисер Михайло Ілленко.

Михайло Ілленко. Щодо скандалу навколо телевізійного серіалу «Смт Інгuleць»

Занурився в Інтернет у зв'язку зі скандалом навколо телевізійного серіалу «Смт Інгuleць». Написано багато.

За законами жанру, цей скандал поступиться місцем іншому протягом найближчого часу. Але цього разу я подумав, що виняток можливий, коли прочитав список телевізійної продукції, що готується до екрану або затверджена в планах виробництва.

Такої кількості і такої якості, яку продемонстровано, зокрема, в трейлері «Похорон Путіна», може вистачити не лише для довгого, великого скандалу, але й для принципової розмови: що ми – кіно і телебачення – робимо сьогодні під час війни?

Для мене не є запитанням, куди ми сьогодні маємо вкладати гроші. Звичайно, у зброю. В перемогу. Я не маю сумнівів у тому, що під час війни держава повинна вкладати гроші, в тому числі, в екранну продукцію – в зброю.

Подивившись трейлер «Похорон Путіна» – «СТУДІЯ МАГАРИЧ ПРЕДСТАВЛЯЄ» (дві красномовні помилки в слові «МОГОРИЧ»), – я можу сказати, що це зброя. Зброя проти нас, позаяк таких недорозвинених персонажів, вибачте, колеги, гріх не знищити. Це просто санітарна місія. На жаль, багато наших фільмів, і не лише телесеріали, цілком влаштовують нашого ворога як мотивація для виконання його «санітарної» місії.

На жаль, навіть наші відомі, – талановиті і геніальні (кажу це без жодної іронії) фільми, – дуже часто експлуатують фестивальний запит на розгубленого, невпевненого, вторинного, втраченого – на лузера... Підозрюю, що інколи

³ Тетяна Пушнова, Ганна Щокань. Вісім серіалів! Мінкульт розподілив 448 млн грн на виробництво телевізійних фільмів. 20 липня 2023. <https://life.pravda.com.ua/culture/2023/07/20/255495/>

лише передова лінія зупиняє ці фільми на шляху до російського фестивального екрану, але не зупиняє Інтернет.

Коли я читаю, що наші сучасні фільми – вікно до західного глядача, яке відкриває йому правду про Україну, у мене виникає питання: яку правду? «Правду» про погані дороги? Коли йдеться про фестивальный екран, не варто забувати, що сьогодні найкраща реклама для нас, для наших фільмів за кордоном – наші бійці. Відправляючи свій фільм на фестиваль, подякуйте їм за рекламу – вона їм дається страшною ціною. Спробуйте передати свій фільм не лише в Канни, але з волонтерами в Бахмут, в Херсон, в Мар'їнку... А краще – самі повезіть туди свій фільм.

Я дуже далеко відхилився від теми, але впевнений, що лише з цієї позиції варто розглядати проблему. На жаль, державні органи самоусунулись від формування програми виготовлення зброї для національного кіноекрану. Зупинені всі конкурси, заморожені всі пропозиції всіх авторів – і молодих, і таких, які, протягом попереднього успішного періоду, вже довели своє вміння не лише повертати нашого глядача до наших кіноекранів, але робити зброю. Відбувається атака на успішну практику дубляжу українською мовою. Зупинено фінансування кіно, разом з тим, фінансування телевізійної продукції продовжується, фінансуються також інші сфери, які так само викликають справедливі запитання: чи це є зброя?

Щодо стандартів телевізійної продукції – надто довго вона фінансувалася РФ, обслуговувала інтереси РФ, відповідає стандартам РФ, що встановлювали, як має виглядати хохол. Так він і тепер виглядає.

Гроші українські, а шаблони РФ.

Принципова відмінність між кіноекраном і телеекраном України має матеріальне походження. На початку дев'яностих ми були в рівних умовах, але коли повністю припинилося фінансування кінопродукції, кіноробництву залишилося шукати українські гроші (узагальнюю). Кіношники почали знімати українське кіно на українські гривні – МИ, ДЛЯ НАС, ПРО СЕБЕ – і потрошку навчилися це робити. Інколи з дуже переконливим результатом. Ті ж самі 25 років телевізійна продукція зростала на російському фінансовому допінгу, протягом чверті століття обслуговувала його, адаптувалась до нього, врешті, з'явилась стійка наркотична залежність.

Найгірше, що ця наркотична залежність через телеекран передалась глядачам.

Ще гірше те, що тепер гроші не російські, українські – наші з вами. Ми фінансуємо виробництво зброї людям, які не звільнились від залежності. Чи хочуть, чи можуть вони звільнитися?

Вкласти гроші у конвеєр, який все життя виготовляв хомути, і чекати, що цей конвеєр почне робити бойові літаки – наївність? байдужість? злочин?⁴

P.S. Після скандалу продюсер Ю. Горбунов повідомив на своїй сторінці в інстаграмі, що відмовився від державних коштів. А 27 липня Верховна Рада України проголосувала за відставку міністра культури й інформаційної політики О. Ткаченка.

⁴ <https://censor.net/ua/r3432888>

Насильство і натуралізм – тренди сучасного покоління

Лариса Брюховецька

«Прем'єра дебютної стрічки українського режисера Дмитра Сухолиткого-Собчука «Памфір» відбулася на Каннському кінофестивалі у травні 2022 року. Після першого показу режисер написав: «Ми зрозуміли, що кіно вразило європейських глядачів». Поглянемо на фільм уважніше.

Західна Україна, на щастя, не є індустріальною територією, а тому добробут тут завжди досягався надзвичайною працелюбністю й умінням раціонально розпорядитися плодами своєї праці. 1990-ті роки для його населення стали виходом за межі ейкумени: доступною стала еміграція, заробітки за кордоном, а в прикордонних районах промишляли контрабандисти різних калібрів – хтось таємно переправляв за кордон цигарки, а хтось – товар серйозніший. Що перевозив герой фільму «Памфір» Дмитра Сухолиткого-Собчука, ми не дізнаємося. Втім, це не має значення, бо суть фільму в тому, що бал у царині контрабанди править такий собі Морда, злочинець, який очолює, здається, місцеві правоохоронні органи (про посаду треба здогадуватися) і якому на місцевому телебаченні співають дифірамби. У фільмі показано, як перетнуться два персонажі – забронзовілий Морда й аматор-контрабандист Памфір. Підопічні Морди поб'ють Памфіра за всіма правилами кіношного криміналу, але загине він від кулі прикордонника, чиїм обов'язком є охороняти кордон (хоча знову питання до автора: вони мали б піймати контрабандиста, а не застрелити). Убивцю ми не побачимо, бо увага зосереджена на синові Памфіра, який має вузьким підземним тунелем перенести на угорський бік цінний пакет. Найпікантніше в цій похмурій історії те, що прикордонникам на Памфіра донесе його мати, схоже, не розуміючи, які можуть бути наслідки її вчинку. Місиво, яке зробили з Памфіра люди Морди, і трагічний фінал, оздоблений гучною музикою й бучним святом Маланки, посилюючи ефект від загибелі головного героя, – все це ознаки стилю «чорного» кіно.

Старт такому кіно дали два пам'ятні українські фільми «Лебедине озеро. Зона» і «Кисневий голод», що з'явилися на межі 1980-х–1990-х і стали виразом радянської систе-